

อาหารสมอง
ทางสายกลางและความปรองดอง

วีรกร ตรีเศศ
(รวม 4 หน้า)

“ปรัชญาทางสายกลาง” เป็นหนังสือเรียบเรียงจากภาษาจีน ตีพิมพ์ในปี 2009 (ชื่อฝรั่ง คือ Philosophy of The Mean) โดยกลุ่มผู้รู้ภาษาจีนอย่างดียิ่ง (สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย ประเทศจีน และชมรมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในประเทศไทย) คุณธีรวุฒิ ตันติวงษากิจ เป็นหัวหน้าบรรณาธิการ

หนังสือที่น่าสนใจยิ่งนี้ในคำนำบอกว่า “วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณของจีน กว้างขวางและลึกซึ้งนัก “ทางสายกลาง” เป็นแนวคิดด้านวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของจีนที่สืบทอดกันมา มีความหมายครอบคลุมทางปรัชญา การปฏิบัติตัวเข้าสู่สังคมของคนจีนเน้น “ความปรองดองเป็นสิ่งสำคัญ” การทำธุรกิจแสวงหา “อริยาศัยไม่ตรีต่อกันจึงจะมีลาภผล” การจัดการความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ลืมน “ความปรองดองก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง” หลักการในการปกครองประเทศคือการสร้าง “สังคมที่ กลมเกลียว”

แนวความคิดทางสายกลางนี้ขงจื้อเป็นผู้ริเริ่มเสนอขึ้นมา ต่อมาหลานชายของขงจื้อ ชื่อจื่อชือ (หรือข่งจี้) เกรงว่าแนวคิดนี้จะสาบสูญไป จึงได้เขียนหนังสือ “ทางสายกลาง” ขึ้น เนื้อหาสำคัญของแนวคิดนี้คือแนะนำให้คนรู้จักอบรมปมสอนตนเอง ดูแลควบคุมตนเอง ปลูกฝังนิสัยตนเองให้เพียบพร้อมด้วยความดีงาม มีเมตตาธรรม สัจธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อร่วมสร้างสรรค์อาณาจักรแห่ง “สันติสุขอันกลมเกลียว”

หลังยุคสมัยราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หยวน หนังสือ “ทางสายกลาง” ได้เป็นหนังสือแบบเรียนและเป็นหนังสือที่ทางราชการกำหนดให้ใช้ในการสอบขุนนางกระทั่งถึงยุคปัจจุบันนี้ คุณค่าที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของ “ทางสายกลาง” ก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่มากมายในการดำรงชีวิต อาทิเช่น ทางสายกลางบอกเราว่าต้องใช้ความปรองดองเป็นที่ตั้งและรักษาความเป็นตัวของตัวเอง ยืนหยัดในหลักการและลดละทิวี่ เป็นคนคมในฝักและไม่สับสนเมื่อประสบปัญหา เคารพประเพณีที่สืบทอดกันมาและรู้จักสร้างส วรรคสิ่งใหม่ ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง มุ่งแสวงหา

ความก้าวหน้าอย่างกระตือรือร้น และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วก็ต้องรู้จักพอ มีจิตใจที่สงบนิ่ง เหมือนน้ำ และยืนอยู่ด้วยลำแข้งของตนเอง.....”

ผมขอแนะนำเอาตอนเรื่อง “การดำเนินชีวิตในทางสายกลาง” กับ “การไม่ทำตัวต่ำต้อย ไม่ยโสโอหัง แต่เสมอภาคเท่าเทียม” มาให้อ่านกัน

“..... พูดยุติให้ถึงแก่นแล้ว การไม่ทำตัวต่ำต้อยและไม่ยโสโอหังก็คือการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม เมื่อเผชิญกับผู้ที่เหนือกว่า ต้องไม่หวาดหวั่นพินอบพิเทาหากอีกฝ่ายอ่อนแอกว่า ก็ไม่แสดงอาการยโสดูแคลน อันฐานะตำแหน่งย่อมมีสูงต่ำแตกต่างกัน วิชาความรู้ก็อาจตื่นลึกไม่เท่ากัน ทว่าคุณค่าของความเป็นคนล้วนเสมอภาคเท่าเทียมกัน

คนเราล้วนต้องการศักดิ์ศรี แต่ในชีวิตจริงกลับมีบุคคลที่ยอมลดศักดิ์ศรีความเป็นคนอย่างไม่ละอายใจ พวกเขาพยายามประจบประแจงผู้ที่เหนือกว่าอย่างเต็มที่ถึงแม้อีกฝ่ายจะปฏิบัติต่อบริการที่หยิ่งโหดและแสดงมารยาททรามสักปานใดก็ไม่ยี่หระ แต่กับผู้ที่ด้อยกว่าพวกเขา กลับดูหมิ่นเหยียดหยาม โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของอีกฝ่ายเลย การปฏิบัติต่อผู้ที่มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าด้วยท่าที 2 ชนิดที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเช่นนี้ มิใช่วิสัยของสุภาพชน อีกทั้งเป็นสิ่งที่สุภาพชนรังเกียจชิงชัง

การเคารพต่อกันเป็นการฝึกฝนตนเองและเป็นอุปนิสัยอย่างหนึ่ง ความเคารพนบนอบควรพอเหมาะพอควร ถึงแม้บทที่ต้องแสดงบนเวทีสังคมและฐานะทางสังคมของแต่ละคน จะมีความแตกต่างกัน แต่ทุกคนล้วนต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ล้วนต้องการรักษาหน้าตาชื่อเสียงของตนเองไว้ หากคุณมองข้ามข้อเท็จจริงนี้ กล่าวคือคุณมีความเคารพนบนอบจนล้นเหลือใ้บุคคลสำคัญ แต่ทำท่าทีเย็นชาบับบึงต่อผู้ที่มิบทเป็นเพียงตัวประกอบเล็ก ๆ เช่นนี้แล้ว เป็นธรรมดาที่ศักดิ์ศรีของตัวประกอบเหล่านั้นได้ถูกลบหลู่ ส่วนตัวคุณเองก็จะเป็นภาพลักษณ์ประเภท “ซี้ซ้าพลอยพยับ” ในความรู้สึกของผู้อื่น

ผู้คนที่ไปมักจะทำให้ความเคารพและยกย่องบุคคลที่ไม่ทำตัวต่ำต้อย ไม่ยโสโอหัง และปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม ชูชื่อเป็นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่แห่งยุคของจีน ท่านเคยกล่าวไว้ว่า “ข้าพเจ้าสามารถอยู่เป็นเพื่อนกับเง็กเซียนฮ่องเต้ผู้เป็นจอมเทพ และข้าพเจ้าก็สามารถอยู่เป็นเพื่อนกับขาทานผู้ต่ำต้อยแห่งหอเปยเถียนเอวี่ยนได้เช่นกัน ” ผู้คนที่ไปล้วนทราบว่เง็กเซียนฮ่องเต้เป็นเทพที่สูงศักดิ์ที่สุด แต่ในสายตาของชูชื่อแล้ว เง็กเซียนฮ่องเต้มิใช่ผู้ที่สูงส่งจนเอื่อมไม่ถึง ส่วนเหล่าขาทานในหอเปยเถียนเอวี่ยนแม้จะมีฐานะต่ำต้อยที่สุดในสังคม แต่ชูชื่อก็

มิได้ถือเหตุดังกล่าวมาดูหมิ่นถิ่นแคลนพวกเขา ทำที่ของชูชิวที่ไม่ทำตัวต่ำต้อยและไม่โยโสโอหัง ปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างอันดีงามของผู้คนทั่วไป

เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ควรมีท่าทีปกติ ไม่ยีนดียีนร้ายกับอำนาจวาสนา ของผู้ใด สงบมั่นคงและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยท่าทีที่เคารพอ่อนน้อมในระดับที่พอเหมาะพอควร ไม่ประจบสอพลอน่ารังเกียจ จึงเป็นการสอดคล้องกับวิถีแห่งทางสายกลางที่ไม่ทำตัวต่ำต้อย ไม่โยโสโอหังและปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

การวางตัวอย่างพอเหมาะของมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญ ข้อคิดจากวัฒนธรรมจีนในเรื่องนี้ให้ประโยชน์และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเรา.....”

ติดต่อซื้อหนังสือได้ที่เว็บไซต์ www.liuzhong-thai.com; www.oec.xmu.edu.cn

เครื่องเคียงอาหารสมอง

คุณรู้ไหมครับว่า รักคืออะไร.....เชิญอ่านเรื่องราวต่อไปนี้

เรื่องราวความรักอันเหลือเชื่อปรากฏขึ้นที่ประเทศจีนเมื่อเร็ว ๆ นี้ และได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโลก เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งกับหญิงที่มีอายุมากกว่าผู้ซึ่งหลีกเลี่ยงหนีความมีชีวิตและรักกันอย่างสงบสุขกว่าครึ่งศตวรรษ ยายอายุ 70 ปี ผู้ซึ่งสลักหินเป็นบันไดดี ด้วยมือมากกว่า 6,000 ชั้น ปีนภูเขาไปหาคู่รักอายุ 80 ปี ซึ่งจากเขาไปแล้ว เพื่อไปยังถ้ำซึ่งเป็นรังรักของพวกเขามากกว่า 50 ปี

เมื่อ 50 กว่าปีที่แล้ว หลิว โกวเจียง ชายหนุ่มวัย 19 ตกหลุมรักแม่หม้ายลูกติดนาม ชู ฉากวิน ดังนิยายโรมิโอกับจูเลียตอันเลื่องชื่อของเชคเปียร์ ผองเพื่อนและญาติ ๆ กล่าวขวัญถึงความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากความต่างของวัยกับความจริงที่ว่าชามีลูกแล้ว ในขณะนั้นเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมและรับไม่ได้ ที่ชายหนุ่มจะรักกับผู้หญิงที่แก่กว่า เพื่อหลีกเลี่ยงหนีพวกเขาและการดูถูกของสังคม ทั้งคู่ตัดสินใจพากันหนีและอาศัยอยู่ในถ้ำที่เจียงจิน เมืองชนบททางตอนใต้ของเขตปกครองตนเอง ชงควินเมื่อเริ่มต้นชีวิตไม่มีอะไร ไม่มีไฟฟ้า หรือแม้กระทั่งอาหาร ทั้งคู่กินหญ้าและพืช หัวที่พบแถว ๆ ภูเขา และหลิวก็ได้ประดิษฐ์ตะเกียงน้ำมันก๊าดเพื่อให้แสงสว่างรวมทั้งนำทางชีวิต

ซูว์สี่กว่าเขาผูกมัดหลิว จำกัดอิสระของหลิว เธอถามคำถามซ้ำ ๆ กับหลิวว่า “หลิว เธอเสียใจมั๊ย” “ตราบนาทีที่เราหยัน ชีวิตเราจะดีขึ้น” คือคำตอบที่ออกจากปากของหลิว เสมอเมื่อเจอคำถาม

ในปีที่สองของชีวิตบนภูเขา หลิวเริ่มแกะสลักบันได และทำอย่างนั้นต่อเนื่อง มากกว่า 50 ปี เพื่อที่จะให้ชีวิตของเขาหลงจากภูเขาได้โดยง่าย

ครึ่งศตวรรษต่อมา-ปี 2001 นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งได้ค้นพบป่าและตั้งประหลาดใจที่พบคูร์กวัยชราและบันไดที่สลักด้วยมือกว่า 6,000 ชั้น หลิว หมิงเส็ง หนึ่งในลูกทั้งเจ็ดกล่าวว่า “พ่อ-แม่ของเรารักกันมาก พวกเขาอาศัยอยู่อย่างสันโดษมากกว่า 50 ปี และไม่เคยทิ้งกันแม้แต่วันเดียว บันไดที่สลักด้วยมือกว่า 6,000 ชั้นที่มานะทำขึ้นหลายปีเพื่อความสบายของแม่ แม้ว่าเธอจะไม่ได้ลงจากภูเขาบ่อยเช่นนั้น”

คูร์กอาศัยอยู่อย่างสงบมากกว่า 50 ปี กระทั่งสัปดาห์ที่แล้วหลิว ชายวัย 72 ในวันนี้ กลับจากงานประจำวันที่ไร่นานี้ก็ทรุดกายลง ชู่นั่งและสวดมนต์กับสามี จากนั้นหลิวก็จากไป ภายในอ้อมกอดของภรรยา ดังที่เห็นความรักของหลิวที่มีต่อซูว์สี่กว่าไม่มีใครสามารถแกะมือของเขาออกจากมือภรรยาได้ แม้กระทั่งหลังเขาตาย

คุณสัญญาว่าจะดูแลฉัน คุณจะอยู่กับฉันจนถึงวันที่ฉันตาย แต่ตอนนี้คุณจากฉันไปก่อน ฉันจะอยู่อย่างไรถ้าไม่มีคุณ เธอใช้เวลาหลายวัน พุดประโยคซ้ำ ๆ แ่วว ๆ และสัมผัสโลศพของสามีด้วยน้ำตานองหน้า

ในปี 2006 เรื่องราวของพวกเขากลายเป็นเรื่องรักติดอันดับทอปเท็นในประเทศจีน ซึ่งรวบรวมโดย Chinese Women Weekly รัฐบาลท้องถิ่นตัดสินใจอนุรักษ์บันไดแห่งความรักและรักรักของพวกเขาเป็นพิพิธภัณฑียังผลให้เรื่องราวแห่งความรักนี้มีอยู่ตลอดไป

น้ำจิ้มอาหารสมถ

Where all think alike, no one thinks very much.

Walter Lippman (นักหนังสือพิมพ์ผู้มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ค.ศ. 1889-1974)

ในที่ซึ่งคนทุกคนคิดคล้ายกัน ไม่มีใครคิดอะไรมากนัก

